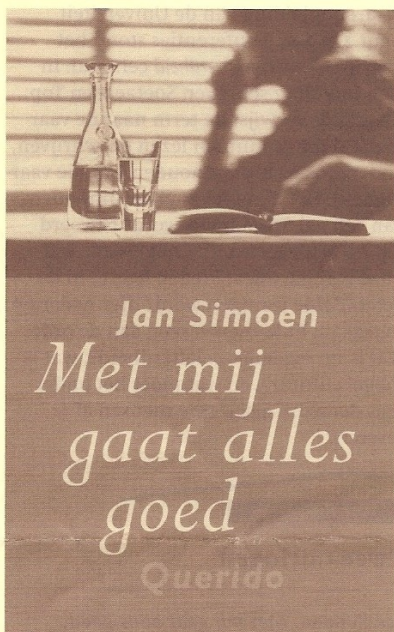

snel op. De verschijning van een overgangsbuch voor de middenklassen van havo en vwo is dan ook geen alledaagse gebeurtenis.

Met mij gaat alles goed van Jan Simoen is in meerdere opzichten een opmerkelijk boek. In de eerste plaats omdat Simoen een Belg is, in de tweede plaats vanwege de thematiek, ten derde vanwege de vorm en tenslotte om de literaire kwaliteiten. Jarenlang bestond in Nederland de opvatting dat het Vlaamse jeugdbuch van mindere kwaliteit zou zijn. Anne Provoost heeft dat vooroordeel resoluut onderuit gehaald. Bart Moeyaert (*Blote handen*), Ed Franck (*Parcival* en andere bewerkingen) en Marita de Sterck (*Wachten* en *Zoë zwijgt*) hebben aangetoond dat Provoost geen witte raaf is. Jan Simoen bewijst dat opnieuw.

Met mij gaat alles goed heeft een bijzondere vorm. Het is een jeugdroman in brieven. De hoofdpersoon, de Belg Jonas Bracke, schrijft aan zijn broer, ouders en vrienden wat hem overkomen is. Ook de brieven van de andere personen zijn afgedrukt. Briefromans kunnen saai zijn, maar Simoen heeft dat probleem onderhouden door grote gaten in de correspondentie te laten vallen. De tijdsprongen omvatten soms wel maanden. Hierdoor lezen we nauwelijks herhalingen en blijft het verhaal boeien. De grote intervallen in de tijd maken het verhaal in het begin wel lastig te begrijpen. Doordat de briefschrijvers uiteraard nauwelijks achter-

gronden van zichzelf en hun situatie schetsen, moet je die als lezer reconstrueren en vooral in het begin heel alert zijn op de fragmentarisch aangeboden informatie. Het begin is niet al te overzichtelijk en komt soms zelfs enigszins chaotisch over: wie is wie, hoe zijn de verhoudingen, wat is er vroeger gebeurd? Langzaam, beetje bij beetje, kom je erachter wat er met Jonas aan de hand is, hoe zijn relatie is met de geadresseerden en welk drama hem is overkomen. Alleen goede lezers zullen bereid zijn die fikse inspanning op te brengen. Het duurt tamelijk lang voordat uit het combineren van de diverse brokken informatie – en dat is soms een heel gepuzzel – een beeld van de personen begint op te rijzen dat enigszins coherent en inleefbaar is. Wie die moeite wil nemen – en dat zullen voornamelijk de fijnproevers zijn –, wordt echter rijkelijk beloond.

Het boek bevat twee verhaallijnen. De eerste lijn gaat over Jonas die in de Verenigde Staten woont, daar een leven vol actie leidt en besmet is geraakt met het hiv-virus. De tweede lijn beschrijft de oorlog in ex-Joegoslavië. Deze op het eerste gezicht wel heel ver van elkaar verwijderde verhaalelementen zijn niettemin logisch met elkaar verbonden. Jonas' Belgische vader is enige jaren geleden getrouwd met een Kroatische vrouw, die eerder een Servische man had. Haar zoon Michaël, die in Italië muziek studeert, is de stiefbroer van Jonas. Jonas en Michaël kunnen het goed met elkaar vinden en Jonas vertelt Michaël het eerst dat hij besmet is. De situatie wordt nog ingewikkelder als Michaël verliefd wordt op de Sloveense Marta, die hem dichter bij de oorlog in Joegoslavië brengt. Op die manier raakt ook Jonas' stiefmoeder weer betrokken bij haar verleden.

Het verhaal beschrijft in eerste instantie hoe Jonas langzamerhand aftaktelt. Vrij snel na de besmetting krijgt hij daadwerkelijk aids, maar hij houdt dit zo lang mogelijk voor zijn ouders, met wie hij een moeilijke relatie heeft, verborgen. Daarnaast vertelt het verhaal hoe Jonas' moeder via Marta in contact komt met een aantal Kroatische vluchtelingen die zij in België probeert op te vangen. Uiteindelijk loopt dat op een mislukking uit, omdat zij geen definitieve verblijfsvergunning voor hen kan regelen. De oorlog in ex-Joegoslavië en de oorlog in Jonas' lichaam worden in alle hevigheid en monden beide uit in een drama.

Simoen is er op een knappe manier in geslaagd de valkuil van het moralisme te vermijden, een gevaar dat bij deze onder-

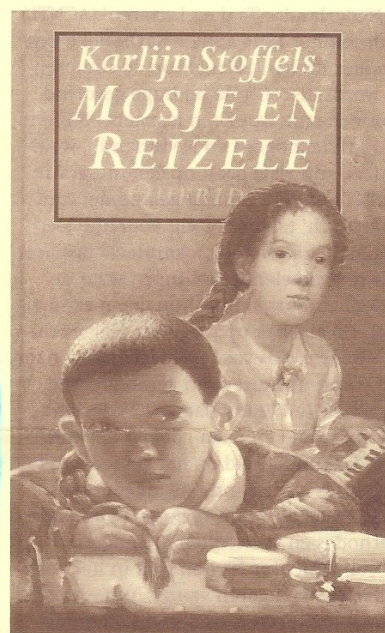
werpen levensgroot aanwezig is. Nergens wordt een waarschuwend vinger opgeheven. Uit de dramatische gebeurtenissen moet de lezer zelf zijn of haar conclusies trekken.

Voor havo- en vwo-leerlingen met een literaire leeshouding is dit niet zo makkelijk toegankelijke, maar boeiende boek een interessante uitdaging. Vanwege de stilistische kwaliteiten, de complexe vorm en de volwassen thematiek zouden ook bovenbouwers dit boek van mij zonder probleem op hun boekenlijst mogen zetten.

Ruud Kraaijeveld

Het weeshuis van dokter Korczak

Karlijn Stoffels, *Mosje en Reizele*, Amsterdam: Querido, 1996; f 29,90; ISBN 90 214 8353 X. Geschied voor lezers vanaf 12 jaar.

De jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog blijft jeugdbuchenschrijvers inspireren. Het afgelopen jaar schreef Ida Vos over dit thema *De sleutel is gebroken*, een jaar eerder Tineke Hendriks *Blijf zitten waar je zit* en Wim Daniëls *De bushaltejongen*.

Mosje en Reizele, het debuut van Karlijn Stoffels, snijdt het onderwerp ook aan. De gebeurtenissen spelen zich grotendeels af in Warschau, aan het begin van de oorlog in het beroemde weeshuis van dokter Korczak, waar ruim zes jaar geleden ook